

اپیدمیولوژی لیشمانیوز جلدی در شهر بافق، یزد سال ۱۳۸۴

رضا جعفری^{۱*}، دکتر مهدی مجبلی^۲، دکتر علیرضا دهقان دهنوی^۳، حسن سلیمانی^۴، امیراحمد اخوان^۵، دکتر هما حجاران^۶، عباس دهقان شادکام^۷، جواد فتاحی^۸

چکیده

مقدمه: لیشمانیوز جلدی یکی از مهمترین مشکلات بهداشتی موجود در کشور ما می باشد. این بیماری به دو صورت (شهری) ZCL (روستایی) وجود دارد. به دنبال اپیدمی لیشمانیوز جلدی در شهر بافق از استان یزد در سال ۱۳۸۳، این تحقیق جهت مشخص شدن جنبه های مختلف اپیدمیولوژی بیماری برای اولین بار در این شهر در سال ۱۳۸۴ صورت پذیرفت.

روش بررسی: این مطالعه از نوع توصیفی و به روش مقطعی انجام گردید. جهت مطالعات حشره شناسی هر ۱۵ روز یکبار اقدام به صید پشه خاکی از اماکن ثابت انسانی و خارجی به وسیله ۳۰ عدد تله چسبان انجام شد. جهت مطالعه جوندگان هر ۱۵ روز یکبار اقدام به تله گذاری با ۲۰ عدد تله زنده گیر و با طعمه هایی از خیار تازه انجام گردید. مطالعات عفونت انسانی در آخر هر فصل بر روی ۲۱۲۳ نفر (شامل ۵۰۰ خانوار) صورت پذیرفت که برای هر خانوار فرمهای مخصوصی ثبت شد. در این فرمها سن، جنس و وضعیت افراد از نظر بیماری ثبت می گردید.

نتایج: ۱۷۸۴ عدد پشه خاکی شامل شش گونه فلپوتوموس پاپاتاسی، فلپوتوموس منگولنسیس، سرژانتومیا سیتونی، سرژانتومیا تودوری، سرژانتومیادانتاتا، سرژانتومیا بغدادیس صید گردید. در اماکن داخلی گونه غالب فلپوتوموس پاپاتاسی (۸۷/۳ درصد) و در اماکن خارجی سرژانتومیا سیتونی (۵۳ درصد) بودند. جمعاً ۳۹ عدد مریونس لییکوس و ۳ عدد رومبومیس اپیموس صید گردید که در هر دو گونه آلودگی به انگل لیشمانیا مشاهده شد. جمعاً ۲۱۲۳ نفر از اهالی شهر بافق مورد معاینه قرار گرفتند که، شیوع اسکار و زخم حاد به ترتیب: ۱/۸ و ۰/۹ درصد محاسبه گردید.

نتیجه گیری: براساس یافته های این تحقیق، لیشمانیوز جلدی شهر بافق از نوع روستایی است که عامل آن L. major و مخازن آن می تواند libycus و R. opimus باشند و با توجه به میزان صید P. papatasi در اماکن داخلی (۸۷/۳ درصد) این گونه ناقل احتمالی در این شهر می باشد.

واژه های کلیدی: لیشمانیوز جلدی، مخزن، ناقل، عفونت انسانی، بافق، یزد، ایران

مقدمه

لیشمانیوزها از مهمترین بیماریهای انگلی منتقله توسط حشرات به انسان هستند که از اولویت های مهم بهداشتی در بسیاری از

* نویسنده مسئول: کارشناس ارشد حشره شناسی پزشکی و مبارزه با ناقلین - دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی - مرکز آموزش و تحقیقات بهداشتی یزد - تلفن: ۰۳۵۲-۶۲۳۳۵۵۷، نمایر: ۰۳۵۲-۶۲۳۳۵۵۹
Email: jafari_1348@yahoo.com

- ۱- استاد گروه انگل و قارچ شناسی پزشکی
- ۲- پزشک عمومی، مسئول گروه مبارزه با بیماریها، مرکز بهداشت استان یزد
- ۳- کارشناس حشره شناسی پزشکی و مبارزه با ناقلین
- ۴- مری گروه حشره شناسی پزشکی و مبارزه با ناقلین
- ۵- استاد یار گروه انگل و قارچ شناسی پزشکی
- ۶- کارشناس مبارزه با بیماریهای شهرستان بافق
- ۷- کارشناس و سرپرست مرکز بهداشت شهرستان بافق
- ۸- ۱، ۲، ۴، ۵، ۶ - دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
- ۸، ۷، ۳ - دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد
- تاریخ دریافت: ۱۳۸۵/۹/۷ تاریخ پذیرش: ۱۳۸۶/۲/۲۷

نقاط دنیا محسوب می شوند. در کشور ما نیز کانون های متعددی از انواع مختلف لیشمانیوز جلدی روستایی، شهری و احشایی وجود دارد و هر ساله عده ی زیادی از هموطنان ما به این بیماری مبتلا می شوند. برنامه کنترل سالک از سال ۱۳۴۵ در ایران آغاز شد. در آن سالها سمپاشی ابقایی جهت کنترل ناقلین مالاریا در کشور انجام می شد و با این کار بیماری لیشمانیوز نیز تحت کنترل قرار می گرفت^(۱،۲). هم اکنون لیشمانیوز جلدی روستایی در ۱۵ استان از ۳۰ استان کشور شایع است^(۳). عامل بیماری لیشمانیوز جلدی روستایی Leishmania major می باشد. این انگل از مبتلایان به بیماری در کانون های بومی ایران نظیر اصفهان، بادرود و اردستان جدا سازی و تعیین هویت شده است^(۴،۵،۶). مخزن